

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZV_1_5E_SEK_09_KOJENECKE_OBDOBÍ
Autor	Mgr. Vlastimil Sekyrka
Tematický okruh	Základy společenských věd – Vývojová psychologie
Ročník	1. a KVINTA
Datum tvorby	6. 2. 2013
Anotace	Prezentace rozpracovává průběh kojeneckého období a důležité vývojové změny, se kterými se musí dítě, ale i jeho matka vyrovnat. Závěrečné cvičení nabízí otestování si správného pochopení stěžejních pojmů.
Metodický pokyn	Např.: prezentace je určena jako výklad do hodiny i jako materiál k samostudiu Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vytištění pracovního listu

Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kojenecké období

Charakteristika období

- trvá od jednoho měsíce do jednoho roku (někdy je chápáno jako doba od narození do 3 let)
- v tomto období lze zaznamenat nejvíce tělesných a duševních změn v životě jedince
- **za první rok života** se dítě změní více než např. od 15 do 20 let nebo za časový úsek dvacet let od 40 do 60 let
- kojenec (nemluvně) se vyvíjí po všech stránkách (pohybově, psychicky, sociálně)

Motorický vývoj:

- **3 měsíce:**
 - dítě leží na zádech
 - udrží vzpřímeně hlavičku
 - dokáže se udržet vzpřímeně na předloktí („pase koníčky“)
 - u některých přírodních národů se schopnost pohybu vyvíjí rychleji (nošení dítěte ve vaku na těle, což je nepohodlné, proto dítě neustále hledá pohodlnější polohy)
- **6 měsíců:**
 - dítě je schopné se přitáhnout do sedu za podané prsty
 - zvládá vzpřímený sed s oporou
 - záměrně opakuje činnosti, které jsou pro něj zajímavé (cílené tahání za různá chrastítka zavěšená nad postýlkou)

- **9 měsíců:**

- dítě se samo posadí
- vytáhne se za ruce do stoje
- je schopné držet malé předměty

- **12 měsíců:**

- dítě dokáže stát bez opory
- dělá své první krůčky (musí být však vedeno za ruku)

Psychický vývoj

- **první měsíce:**
 - jsou založeny na nepodmíněných (sací) a podmíněných reflexech (neobratně podaný prs dítě dusí, a to se napříště brání, bojí se ho)
 - objevují se určité předstupně inteligence (snaha se zmocnit předmětu, který je mimo jeho dosah)
- **3. měsíc:**
 - začíná si broukat
 - v té době již rozeznává lidský obličej od ostatních předmětů a jevů ve svém okolí

- **7. měsíc:**

- nastává připoutání k matce (fixace na ni, lpění na její přítomnosti)
- rozeznává totiž mezi cizí a známou tváří
- úzkostně reaguje na odloučení matky
- dítě ostře odmítá náhradníka, pokud hlavní pečovatel zmizí, např. při nemocniční péči; zpravidla se projevuje pasivitou, pláčem, i když jsou všechny jeho potřeby uspokojeny; nechce zůstat o samotě...)

- v tomto období se tedy vytváří **BAZÁLNÍ DŮVĚRA**
 - potřeba pocitu jistoty a bezpečí
 - dítě potřebuje těsné připoutání k matce, jeho základem je **citové pouto a jistota tohoto pouta**
 - toto období je kritické pro navázání trvalého a pevného vztahu k matce
 - pokud k tomu nedojde, může být vážně ohrožen další vývoj jedince

(Pozn.: Dle starších výzkumů se předpokládalo, že připoutání dítěte k matce je založeno na jejím poskytování potravy a péče dítěti).

Jaký má význam vytvoření bazální důvěry?

- tato pozitivní citová stimulace hraje rozhodující roli v dalším vývoji dítěte
- např. v sociálních vztazích a v sociální komunikaci
- předejití **CITOVÉ DEPRIVACI**
 - ta může přinést nevratné změny v psychice dítěte
 - např. agresi, emoční labilitu, zpomalení vývoje řeči a intelektovém vývoji, nedostatky v sociální adaptaci, charakteru...
 - hrozí především u dětí vychovávaných v ústavech
 - senzitivní období, kdy je možno pomoci, trvá zhruba do dvou let

8. měsíc: - dítě má **STRACH Z CIZÍCH LIDÍ**

- v přítomnosti cizí osoby ztuhne nebo se lepí k matce
- často se rozpláče
- omezuje svou aktivitu

*ukazují se známky první inteligence: odlišuje prostředek a cíl

9. měsíc: - objevuje se **SEPARAČNÍ ÚZKOST**

- dítě lpí stále na přítomnosti matky
- někdy nesnese ani odchod do jiné místnosti
- souvisí s citovým připoutáním (7. měsíc)
- jedná se o normální jev, který po několika týdnech, max. měsících odezní

* rozumí jednoduchým pokynům jako např. „udělej pápá“

Důsledky negativního citového vývoje v 1. roce

- ochuzení citového života
- neschopnost navazovat partnerské vztahy
- narušené vztahy s vlastními dětmi
- kořeny deprese a schizofrenie mohou spadat do tohoto období

Řeč a sociální vývoj

- **2. - 3. měsíc:**
 - reaguje na lidskou tvář úsměvem, otáčí hlavičku za zvukem lidského hlasu, začíná si broukat
- **4. - 5. měsíc:**
 - pozná obličej matky, vydává různé zvuky (a-a-a, a-e-o)
 - reaguje na mimiku (na úsměv úsměvem/na hněv pláčem)
- **6. - 7. měsíc:**
 - žvatlání, vyslovuje slabiky (může se objevit i vyslovování „ma-ma“); na přerušení kontaktu s dospělým reaguje pláčem
- **8. - 9. měsíc:**
 - rozlišuje mimiku ve tváři (výraz míněný vážně/žertem)
 - rádo hraje hru na schovávanou, slyší na své jméno

- **10. - 11. měsíc:**

- je schopné porozumět řeči, dělá „paci-paci“, upozorňuje na sebe taháním matky za sukni

- **12. měsíc:**

- pomáhá při oblékání, již vyslovuje první slova (řekne-li „máma“ -může to znamenat, aby matka přišla, nebo nechodila pryč apod.)
- během celého období vrůstá do společnosti (primární socializace)
- osvojuje si základní návyky, používání mluvené řeči aj.
- to následuje i v dalších obdobích

Dentice (růst zubů):

- první zub se obyčejně prořízne mezi šestým a devátým měsícem
- dítě mívá při růstu zubů zvýšenou teplotu
- často pláče
- bývá mrzuté
- někdy i zvrací

Otestuj si své znalosti. Spoj správně části vět pomocí obou sloupců:

1. Kojenecké období trvá
2. Dítě se samo posadí
3. Prořezávání 1. zubu lze zaznamenat
4. Připoutání k matce se objevuje
5. Navázání bazální důvěry je
6. Nevytvoření bazální důvěry může zapříčinit
7. Strach z cizích lidí lze zaznamenat
8. Separační úzkost se objevuje
9. Agrese, emoční labilita a zastavený vývoj řeči může být dán
10. Častý pláč, mrzutost, zvýšená teplota někdy i zvracení bývají od 6. měsíce výše příznakem

- a) růstu prvních zubů.
- b) v 7. měsíci.
- c) vytvoření pevného citového pouta.
- d) citovou deprivaci.
- e) od jednoho měsíce do jednoho roku.
- f) v 9 měsících.
- g) v 9 měsících.
- h) v 8 měsících.
- ch) citovou deprivací.
- i) mezi 6. a 9. měsícem.

Zdroje:

- ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. Psychologie pro učitele. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- DOLEŽALOVÁ, Ladislava, VLKOVÁ, Marie. Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7402-060-5
- FÜRST, Maria. psychologie. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-199-0
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. Vývojová psychologie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-1284-9
- KOL.AUTORŮ:Občanský a společenskovední základ. 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2631-8
- KOL.AUTORŮ: Společenské vědy pro 1. ročník středních škol. 1. vyd. Praha: Didaktis spol. s. r. o., 2009. ISBN 978-80-7358-144-2
- NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0625-7
- ŘÍČAN, Pavel. Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5